

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास  
माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की  
माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय  
फैसला

०७०-CR-०५४७

मुद्दा — लागू औषध नाइट्रोजन समेत।

प्र.ना.नि. राजेन्द्र थापाको प्रतिवेदनले नेपाल सरकार-----१ पुनरावेदक  
वादी

विरुद्ध

सुनसरी जिल्ला, खनार गा.वि.स. वडा नं. ३ हाल बस्ने नरदिपको छोरा  
मोहन गुरुङ्ग-----१  
ऐ.ऐ. बस्ने मोहन गुरुङ्गको श्रीमती कुमारी राई-----१

प्रत्यर्थी  
प्रतिवादी

शुरु तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री बाल कृष्ण उप्रेति  
सुनसरी जिल्ला अदालत  
फैसला मिति: २०६७।१२।१६

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने: माननीय न्यायाधीश श्री कुमार चुडाल  
माननीय न्यायाधीश श्री शिव नारायण यादव  
पुनरावेदन अदालत विराटनगर  
फैसला मिति : २०६९।९।८

पुनरावेदन अदालत विराटनगरको मिति २०६९।९।८ को फैसला उपर न्याय प्रशासन  
ऐन, २०४८ को दफा ९(१)(ग) बमोजिम दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं  
ठहर यस प्रकार रहेको छः

जिल्ला सुनसरी, खनार गा.वि.स. वडा नं. ३ बस्ने मोहन गुरुङ्गको श्रीमती कुमारी राईले लागू औषधको कारोबार गर्छिन् भन्ने विशेष सूचनाको आधारमा मिति २०६७।३।२१ गते निजको खोजतलास गर्दै जाँदा जिल्ला सुनसरी, खनार गा.वि.स. वडा नं. ३ स्थित कोशी राजमार्गको पूर्व साईडमा शंकास्पद अवस्थामा उभिरहेको देखी महिला प्रहरीद्वारा निजको तलासी लिंगा दाहिने हातमा बोकेको पत्रिकाको टुक्रालाई टेपले बाँधिएको र खोली हेर्दा नाईट्रोशन टेबलेट समेत फेला परेकोले नियन्त्रणमा लिई आवश्यक कारवाहीको लागि दाखिला गरेको भन्ने प्र.ना.नी. राजेन्द्र थापा समेतको प्रतिवेदन।

जिल्ला सुनसरी, खनार-३ स्थित पूर्वमा न्यू पोसिबल रेष्टुरेन्ट, पश्चिममा टेग्रा खोला, उत्तर र दक्षिणमा राजमार्ग भित्र ४ किल्ला भित्र फेला परेकी कुमारी राईको साथबाट अवैध लागू औषध नाईट्रोशन टेबलेट ५ पत्तामा १०० वटा २/२ एम एल को एभिल १०, डाइजेपाम १० र नोरोजेशीक १० वटा समेत फेला परी बरामद भएको बरामदी मुचुल्का।

न्यू पोसिबल रेष्टुरेन्ट संचालन गर्दै आएको मेरो श्रीमान प्रतिवादी मोहन गुरुङ्ग पहिले देखी नै लागू औषध सेवन तथा बिक्री वितरण समेत गर्दै आएकोमा मैले छुटाउन कोशीस गर्दै आएकी। मिति २०६७।३।२१ गते मेरो उक्त होटलमा रहेको श्रीमान सुत्ने बस्ने गरेको कोठा सफा गर्दाको अवस्थामा श्रीमान सुत्ने विस्तारमा उठाउँदा हाल बरामद भई आएको लागू औषध पत्रिकामा बेरेर टेप लगाई लुकाएको अवस्थामा फेला पारी मिल्काउने उद्देश्यले बोकी होटल अगाडि सडकमा निस्कदाको अवस्थामा प्रहरी आई मलाई पक्राउ गरी मैले बोकेको बरामदी मुचुल्कामा उल्लिखित लागू औषध बरामद गरेको हो भन्ने प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ्ग) को प्रहरीको बयान।

बरामद लागू औषध डाईजेपाम समेतमा लागू औषध व्युप्रिनोर्फिन डाईजेपाम र नाईट्राजेपाम समेत पाइएको परीक्षण रिपोर्ट।

कुमारी राईलाई पक्राउ गरी साथबाट बरामदी मुचुल्कामा उल्लिखित लागू औषध डाईजेपाम समेत बरामद गरेको प्रतिवादी द्वय कुमारी राई (गुरुङ्ग) र मोहन गुरुङ्ग लागू औषधको सेवन तथा कारोबार गर्ने व्यक्ति हुन् भन्ने वस्तुस्थिति मुचुल्का।

मासिक रु. १०,०००।- भाडा तिर्ने गरी मैले खनार-३ को घर भाडामा लिई होटल संचालन गरी आएकी हुँ। मेरो श्रीमान मोहन गुरुङ्ग लागू औषध सेवन गर्दछन्। निजले बरामद लागू औषध उक्त होटलमा ल्याई राखेको कुरा समेत मेरो घर धनीलाई थाहा छैन। निजहरु

घरको भाडा लिन आउँछन्, अघिपछी आउने जाने गर्दैनन् भन्ने समेतको प्रतिवादी कुमारी राईले प्रहरीमा गरेको ततिम्वा बयान।

प्रतिवादी द्वय श्रीमान श्रीमति हुन्। निजहरु अवैध लागू औषधको कारोवारमा संलग्न रही बिक्री वितरण समेतको उद्देश्यले बरामद ठूलो परिमाणको लागू औषध आफूहरुसंग संचित गरी लुकाई राखेको र कुमारी राई (गुरुङ्ग) पक्राउ पर्दा लागू औषध बोकेकै अवस्थामा पक्राउ परेको पुष्टि हुन आएकोले निज प्रतिवादीहरु कुमारी राई (गुरुङ्ग) र मोहन गुरुङ्गको उपरोक्त कार्य लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को देहाय (घ) र (च) वर्खिलाप कसूर गरेको देखिँदा निज प्रतिवादीहरु कुमारी राई (गुरुङ्ग) र मोहन गुरुङ्गलाई ऐ. ऐनको दफा १४(१)(झ) बमोजिम सजाय गरीपाउँ भन्ने अभियोगपत्र।

मेरो पति मोहन गुरुङ्ग लागू औषध सेवन नगरी नसक्ने अवस्थामा व्यक्ति हुन्। निजले लागू औषध सेवन गर्दछन्। टेन्सन हुँदा कहिले काँहि सो लागू औषध सेवन गर्दथे, म लागू औषध आदि सेवन गर्दिन। निज पतिले उक्त लागू औषधहरु के कहाँबाट ल्याउनु हुन्थ्यो थाहा छैन। निजलाई सुधार केन्द्रमा राखिएको छ। मैले कोठा बढार कुढार गरी फोहोर समेत जम्मा गरी फाल्न लाने क्रममा मलाई प्रहरीले पक्राउ गरेका हुन्। कुन लागू औषध थियो मलाई थाहा थिएन भन्ने प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ्ग) ले अदालतमा गरेको बयान।

शुरु अदालतले प्रतिवादी कुमारी राईबाट रु. ५०,०००।- धरौट माग गरेकोमा निजले सो धरौटी राखी तारेखमा बसी आएको।

बरामदी मुचुल्कामा उल्लिखित लागू औषध मैले सेवन गर्नका लागि राखेको हो, जोगवनीबाट खरिद गरी ल्याएको हो। बिक्री गरेको छुइन, सेवनलाई मात्र ल्याएको हो। श्रीमती कुमारीलाई लागू औषध सम्बन्धी थाहा थिएन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी मोहन गुरुङ्गले अदालतमा गरेको बयान।

प्रतिवादी मोहन गुरुङ्गलाई विषेश अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७(ड) एवं अ.बं. ११८ को देहाय २ बमोजिम थुनामा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्नु भनी आदेश भएकोमा हाल कैदको अवधि समाप्त भएकोले कैदमुक्त भएको।

प्रतिवादी कुमारी राई लागू औषध सेवन, बिक्री संचय गर्ने व्यक्ति होइनन्। कुमारीका पति मोहन गुरुङ्ग भने लागू औषध सेवन गर्ने व्यक्ति हुन भन्ने समेतको प्रतिवादी कुमारी गुरुङ्गका साक्षी मन्जु तामाङ्गले गरेको बकपत्र।

बरामदी मुचुल्काको व्यहोरा मलाई पढेर सुनाएनन् सही गर भनेकाले मैले सही गरेको हुँ। प्रतिवादी कुमारी त्यहाँ थिइनन् भनी बरामदी मुचुल्कामा सही गर्ने व्यक्ति अम्बिका वास्कोटाले अदालतमा गरेको बकपत्र।

प्रतिवादी कुमारी राईवाट म समेतका प्रहरी कर्मचारीले लागू औषध बरामद गरेका हौं। निजले बिक्री गर्न खरिद गरी ल्याएकी हुन, मोहनलाई पटक पटक सुध्रीने मौका दिएको हो। प्रतिवादी कुमारी लागू औषध दूर्व्यसनी भए नभएको कुरा थाहा भएन भन्ने समेतको प्र.ना.नी. राजेन्द्र थापाले गरेको बकपत्र।

लागू औषध बरामद भएको मैले देखिन। मलाई बोलाएर सही गर्न लगायो कहाँ के भयो मलाई थाहा छैन भन्ने समेतको अ.बं. ११५ नं. बमोजिम बुझिएका खान तलासी मुचुल्काका भुपालकुमार दाहाल र वस्तुस्थिति मुचुल्काका मंजु तामाङ्गले गरेको बकपत्र।

वस्तुस्थिति मुचुल्काको व्यहोरा मेरो होइन। कुमारीको पतिलाई सुधार केन्द्रमा राखे पछि कोठा सफा गर्दा सो लागू औषध फेला परी घर पछाडिको नालीमा फ्याके पछि प्रहरीले नालाबाट निकालेको हो भन्ने समेतको अ.बं. ११५ नं. बमोजिम बुझिएका वस्तुस्थिति मुचुल्काका पार्वती पुरी र लागू औषध पकडीयो भन्ने सुनेको हो के कती के कसको साथबाट बरामद भयो सो थाहा छैन, भोलि पल्ट बोलाएर साक्षीमा सही गराएको हो भन्ने समेतको अ.बं. ११५ नं. बमोजिम बुझिएका बरामदी मुचुल्काका जंगबहादुर पौडैलले गरेको बकपत्र।

प्रतिवादी मोहन गुरुङ्गले लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन २०३३ को दफा ४(च) बमोजिम खरिद, संचय र ओसार पसारको कसूर गरेको पुष्टि भएकोले निज प्रतिवादीलाई सोही ऐनको दफा १४(१)(झ) बमोजिम तजविजी सजाय दुई वर्ष छ महिना कैद र रु. १,००,०००।- जरिवाना हुने ठहर्छ। प्रतिवादी कुमारी राई गुरुङ्गले लागू औषध खरिद, संचय तथा ओसार पसार गर्ने कार्यमा दुरुत्साहन दिई मतियार भएको देखिएकाले निजलाई ऐ. ऐनको दफा १७ बमोजिम एक वर्ष कैद र रु. ५०,०००।-जरिवाना हुने ठहर्छ भन्ने शुरु सुनसरी जिल्ला अदालतको मिति २०६७।१२।१६ को फैसला।

शुरुको फैसलामा चित्त बुझेन। म लागू औषधको दूर्व्यसनी भएको रिकोभरी सेन्टरको पत्रबाट पुष्टि हुन्छ। आफूलाई सेवन गर्नका लागि दिन विराएर लागू औषध लिन जोगवनी जान फूर्सद नहुने भएकोले केही दिनलाई पुग्ने गरी ल्याएका हो। प्रतिवेदक बाहेक कुनै पनि व्यक्ति अदालतमा उपस्थित भै दावी प्रमाणित गर्ने गरी बकपत्र गरिदिएका छैनन्। भुपालकुमार

दाहाल, मन्जु तामाङ्ग समेतले बकपत्र गर्दा म उपरको दावी पुष्टि भएको छैन। यस्तो अवस्थामा मलाई २ वर्ष ६ महिना कैद र रु. १,००,०००।- जरिवाना गर्ने गरेको शुरुको फैसला प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ३, ५४, अ.बं. १८४,१८५ नं. को प्रतिकूल रहेकोले शुरुको फैसला बदर गरी अभियोगदावीबाट सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी मोहन गुरुङ्गको पुनरावेदन अदालत विराटनगरमा गरेको पुनरावेदन जिकिर।

शुरुको फैसलामामा चित्त बुझेन। प्रतिवादी श्रीमती कुमारी राई गृहिणी नभै व्यापारी रहेको निजको बयानबाटै देखिन आउँछ। होटल व्यवसाय गर्ने यी प्रतिवादीको मुनाफा आर्जन गर्ने उद्देश्य हुनु स्वभाविक रहेको छ। पति पत्तिको मिलेमतो र सहभागितामा उल्लेखित औषधीहरू खरिद गरी ल्याई सन्चय गरी राखेको र त्यस कुराको सुराक प्रहरीले पाई तलासी लिन आउँदा प्रहरीकै सामुन्नेमा पर्खाल बाहिर फ्याक्नुले ओसार पसार सन्चयमा यी प्रतिवादीको संलग्नता पुष्टि हुनेमा उक्त कार्यको मतियार कायम गरी सजाय गर्ने गरेको शुरुको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण भै बदरभागी भएकोले बदर गरी शुरु अभियोगदावी बमोजिम नै सजाय गरी पाउँ भन्ने व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट पुनरावेदन अदालत विराटनगरमा गरेको पुनरावेदन जिकिर।

पति लागू औषधको दुर्व्यसनी भएको, निजले ल्याएर राखेको लागू औषध मैले ओछ्यान मिलाउँदा भेटी फ्याँकेको अवस्था पुष्टि भै रहेकोमा लागू औषध ओसार पसार सञ्चय खरिद बिक्रीमा मतियार रहेको भनी मलाई समेत सजाय गर्ने गरेको शुरुको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी अभियोगदावीबाट सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी श्रीमती कुमारी राई गुरुङ्गको पुनरावेदन अदालत विराटनगरमा गरेको पुनरावेदन जिकिर।

यसमा प्रतिवेदक प्र.ना.नि. राजेन्द्र थापाले गरेको बकपत्रको आधारमा अभियोगदावी भन्दा प्रतिवादीलाई कम सजाय गर्ने गरेको शुरु सुनसरी जिल्ला अदालतको फैसला फरक पर्न सक्ने देखिँदा र यसमा दुवै पक्षको पुनरावेदन परेको देखिँदा अ.बं. २०२ नं. तथा पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ४७ बमोजिम एक अर्काको पुनरावेदन परस्पर सुनाई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने व्यहोराको पुनरावेदन अदालत विराटनगरको अदालतको मिति २०६८।८।८ को आदेश।

यसमा प्रतिवादीहरू मध्ये मोहन गुरुङ्गलाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४(च) को कसूरमा ऐ. ऐनको दफा १४ (१)(झ) बमोजिम २(दुई) वर्ष ६ (छ) महिना

कैद र जरिवाना रु. १,००,०००।- (एक लाख रुपैयाँ) हुने र प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ्ग) लाई ऐ. ऐनको दफा १७ बमोजिम कैद वर्ष १(एक) र रु. ५०,०००।- (पचार हजार) जरिवाना हुने ठहर्‍याई शुरु सुनसरी जिल्ला अदालतबाट मिति २०६७।१२।१६ मा भएको फैसला मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी भई प्रतिवादी मोहन गुरुङ्गलाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४(च) बमोजिमको कसूरमा ऐ. ऐनको दफा १४(१)(झ) बमोजिम २(दुई) वर्ष कैद र रु. १,००,०००।- (एक लाख रुपैयाँ) जरिवाना हुने र अर्का प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ्ग) ले अभियोगदावीबाट सफाई पाउने ठहर्छ भनी पुनरावेदन अदालत विराटनगरले मिति २०७२।९।८ मा गरेको फैसला।

प्रतिवादी मोहन गुरुङ्ग होटल व्यवसायी एवं अर्का प्रतिवादी कुमारी राई पनि केवल गृहणी नभै व्यापारी रहेको भन्ने निज प्रतिवादी कुमारी राईको बयान समेतबाट देखिन आउँछ। होटल व्यवसाय गर्ने यी प्रतिवादीहरूकै होटल बाहिरबाट प्रतिवादी कुमारी राईले प्रहरीलाई देखि फ्याकेको अवस्थामा लागू औषध बरामद भएको हुँदा निजै प्रतिवादीहरूले उक्त लागू औषध मुनाफा आर्जन गर्ने उद्देश्यले होटलमा आउने ग्राहकहरूलाई बिक्री गर्नको लागि खरिद गरी संचित गरी राखेकोमा पक्राउ पर्ने डरले थाहा जानकारी हुँदाहुँदै फ्याकेको भन्ने स्वभाविक छ। होटलमा विभिन्न प्रकृतिका ग्राहकहरू आउने हुँदा त्यस्ता प्रकृतिको ग्राहकलाई लागू औषध बिक्री गरी बढी नाफा आर्जन गर्ने दुवै पति पत्तिको मिलेमतो र सहमतिमा उल्लिखित लागू औषध खरिद गरी ल्याई, संचय गरी राखेको त्यस कुराको सुराकी प्रहरीले पाई तलासी लिन आउँदा प्रतिवादी कुमारी राईले प्रहरी आए पश्चात पर्खाल बाहिर फ्याक्नुले समेत प्रतिवादीहरू दुवैको योजना र संलग्नतामा बरामदित लागू औषध बिक्री वितरण गर्ने उद्देश्यले खरिद गरी ल्याई संचय गरी राखेको भन्ने स्वतः पुष्टि भई रहेको अवस्थामा प्रमाणहरूको उचित मूल्याङ्कन नै नगरी गरिएको उक्त फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदरभागी छ।

अतः यी प्रतिवादीहरूले लागू औषध खरिद, बिक्री वितरण, संचय गरी राखे कार्य गरेको मिसिल संलग्न कागज प्रमाणहरूबाट स्वतः पुष्टि भई रहेको अवस्थामा प्रतिवादी मोहन गुरुङ्गलाई शुरु अदालतबाट भएको सजाय कायम राखी पाउन र प्रतिवादी कुमारी राईको हकमा पुनरावेदन अदालत, विराटनगरबाट भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भएकोले बदर गरी अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय गरीपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारले यस अदालतमा गरेको पुनरावेदनपत्र।

नियमबमोजिम पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन सहितको मिसिल अध्ययन गरी निम्न अनुसारको बहस सुनियो।

पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट विद्वान उप न्यायाधिवक्ता श्री उद्धवप्रसाद पुडासैनीले प्रतिवादी कुमारी राई, मोहन गुरुङको श्रीमती रहेको निजहरुको पेशा होटल व्यवसाय गर्ने तथा प्रहरीले लागू औषध संचय गरेको कुराको सुराकी पाई आफ्नो होटल खानतलासी लिन आएपछि प्रहरीकै सामुन्नेमा लागू औषध यी प्रतिवादीले फ्याकेको तथ्य मिसिल संलग्न कागजातबाट पुष्टि भैरहेको अवस्थामा पुनरावेदन अदालत विराटनगरले यी प्रतिवादीलाई सफाई दिने ठहर्‍याएको फैसला नमिलेकोले शुरु अभियोगदावी बमोजिम नै दुवै प्रतिवादीहरुलाई सजाय गरीपाउँ भन्ने समेत बहस प्रस्तुत गर्नुभयो।

उल्लिखित तथ्य एवं बहस जिकिर रहेको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्छ वा सक्दैन र पुनरावेदन अदालत विराटनगरको फैसला मिलेको छ, छैन सो सम्बन्धमा निर्णय गर्नुपर्ने देखियो।

यसमा प्रतिवादीहरु मोहन गुरुङ र कुमारी राई (गुरुङ) श्रीमान श्रीमती हुन्। निजहरु अवैध लागू औषधको कारोवारमा संलग्न रही विक्री वितरण गर्ने उद्देश्यले ठूलो परिमाणमा लागू औषध संचित गरी लुकाई राखेको र कुमारी राई (गुरुङ) पक्राउ पर्दा निजको साथबाट उक्त लागू औषध बरामद भएकोले निज प्रतिवादीहरु मोहन गुरुङ र कुमारी राई (गुरुङ) लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को (घ) र (च) को कसूरमा ऐ. ऐनको दफा १४(१)(झ) बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने अभियोगपत्र दायर भएको देखियो। उक्त अभियोगपत्र साथ पेश भएका प्रतिवादीहरुउपर शुरु अदालतबाट प्रतिवादी मोहन गुरुङलाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४(घ) र (च) को कसूरमा दफा १४(१)(झ) बमोजिम दुई वर्ष छ महिना कैद र रु. १,००,०००।— जरिवाना हुने तथा प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ) लाई उक्त कार्यमा मतियार ठहर्‍याई ऐ. ऐनको दफा १७ बमोजिम एक वर्ष कैद र रु. ५०,०००।— जरिवाना हुने फैसला भएको देखियो। सो फैसलामा चित्त नबुझाई वादी प्रतिवादीहरु सबैले पुनरावेदन अदालत विराटनगरमा पुनरावेदन गर्दा प्रतिवादी मोहन गुरुङलाई दुई वर्ष कैद र रु. १,००,०००।— जरिवाना हुने र प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ) ले अभियोग दाबीबाट सफाई पाउने ठहरी फैसला भएको देखिन्छ। उक्त फैसलामा वादी नेपाल सरकारले चित्त नबुझाई यस अदालतमा पुनरावेदन गरेको अवस्था छ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा सर्वप्रथम श्रीमती कुमारी राई लागू औषधको कारोवार गर्छिन् भन्ने सुराकीको आधारमा मिति २०६७।३।२१ गते १७.०० वजेको समयमा राजमार्गको पूर्व साइडमा शंकास्पद अवस्थामा उभिरहेको अवस्थामा महिला प्रहरी कर्मचारीद्वारा निजको शरीर खानतलासी गर्दा आफ्नो दाहिने हातमा पत्रिकाको टुक्रोलाई टेपले बाँधि सो भित्र लुकाई बोकेको पाँच पत्ताको नाईट्रोशन टेबलेट-१००, 2ml को avil-१०, डाइजेपाम १० र नोरजेसीक १० एम्पुल सहित लागू औषध फेला परेको भन्ने समेत व्यहोराको प्र.ना.नी. राजेन्द्र थापाको प्रतिवेदनबाट प्रस्तुत मुद्दाको अनुसन्धान तहकिकात भई निज प्रतिवादीहरु उपर आरोपपत्र दायर भएको देखिन्छ।

यसरी मिति २०६७।३।२१ मा बरामद भएको लागू औषधका सम्बन्धमा निज प्रतिवादी मोहन गुरुङ्ग र प्रतिवादी कुमारी राई उपर अभियोग दर्ता भएको देखिन्छ। सो लागू औषधका सम्बन्धमा प्रतिवादी मोहन गुरुङ्गले अदालतमा गरेको बयानमा आफू लागू औषधको दुर्व्यसनी भएकोले रिकोभरी सेन्टरमा उपचार गरेको, बरामद भएको लागू औषध आफूले सेवन गर्नका लागि ल्याएको र त्यस्तो लागू औषध पटक-पटक जोगवनीवाट ल्याउनु पर्ने भएकोले सो परिमाणमा ल्याएको र घरमा राखेको उक्त लागू औषध बारे पत्नि प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ्ग)लाई थाहा नभएको भनी आफ्नो बयानमा उल्लेख गरेको छन्। प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ्ग) ले अनुसन्धान अधिकारी समक्ष बयान गर्दा निजका पति प्रतिवादी मोहन गुरुङ्गले लागू औषध सेवन तथा बिक्री वितरण गर्दै आएको, निजको आदतलाई आफूले छुटाउन खोजेको, मिति २०६७।३।२१ मा होटलमा रहेको श्रीमान सुत्ने कोठा सफा गर्ने क्रममा विस्तारा उठाउँदा उक्त लागू औषध पत्रिकामा बेरेर टेप लगाई लुकाएको अवस्थामा फेला पारी मिल्काउने उद्देश्यले बोकी होटल अघि निस्कदा प्रहरीद्वारा आफूबाट बरामद भएको हो भनी उल्लेख गरेको र निजले अदालतमा बयान गर्दा सोही मिलानको बयान गरेको देखिन्छ।

अदालतमा साबिति भई प्रतिवादीले गरेको बयान अन्य तथ्यहरुले समर्थन गरेकोमा त्यस्तो प्रमाणलाई उत्तम प्रमाणको रूपमा लिई ग्रहण गर्नुपर्ने हुन्छ। निज प्रतिवादी मोहन गुरुङ्गले बरामद भएको लागू औषध आफूले खरिद गरी सेवनका लागि ल्याई घरमा लुकाई राखेको र सो कुरा प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ्ग) लाई थाहा नभएको भन्ने बयान व्यहोरा लेखाएको देखिन्छ। प्रतिवादी मोहन गुरुङ्ग लागू औषधको दुर्व्यसनी भएको तथ्य निजलाई लागू औषधको दुर्व्यसनबाट बचाउनको लागि सुधार केन्द्रमा राखिएको भन्ने मिसिल संलग्न पत्रबाट



स्थापित भएको छ। लागू औषधको प्रकृति समेतले निज प्रतिवादीको साबिति बयानलाई पुष्टि गरेको पाइन्छ। सो बरामद लागू औषधको परिमाणको अवस्था हेर्दा धेरै मात्रामा लागू औषध रहेको देखियो। निज प्रतिवादीले पटक पटक लागू औषध सेवन गरेको तथ्य मिसिल संलग्न कागजातबाट स्थापित भएको छ। निज प्रतिवादी मोहन गुरुङको अदालत समक्षको साबिति बयान एवं बरामद लागू औषधको परिमाण समेतका आधारबाट यी प्रतिवादीलाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(झ) बमोजिम कसूर ठहर गर्ने गरी गरेको पुनरावेदन अदालत विराटनगरको फैसलालाई अन्यथा भन्न पर्ने देखिन आएन। निजलाई भएको सजायको सम्बन्धमा विचार गर्दा निज लागू औषधको दुर्व्यसनी रहेको र बरामद लागू औषधको प्रकृति एवं परिमाण समेतलाई विचार गर्दा कसूर मुताविकको सजाय समेतका दृष्टिले निजलाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(झ) बमोजिम कैद वर्ष २ (दुई ) र जरिवाना रु. १०००००।- (एक लाख रुपैयाँ) को सजाय गर्दा कानूनको उद्देश्य पूर्ति हुने भनी गरेको पुनरावेदन अदालत विराटनगरको फैसला मिलेको नै देखियो।

अब अर्का प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ)का सम्बन्धमा विचार गर्दा, निज प्रतिवादीले आफूले कसूर नगरेको भनी अनुसन्धान अधिकारी तथा अदालत समेतमा बयान गरेको देखिन्छ। सह-अभियुक्त प्रतिवादी मोहन गुरुङले बरामद भएको लागू औषधको सम्बन्धमा कसुरमा आफू साबित भएको र सो लागू औषध सम्बन्धमा प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ) लाई थाहा जानकारी नभएको भनी व्यहोरा उल्लेख गरेको पाइन्छ। बरामदी मुचुल्काका मानिसहरु अम्बिका वास्कोटा, भुपालकुमार दाहाल, मञ्जु तामाङ्ग, जंगबहादुर पौडेल समेतले निज प्रतिवादी कुमारी राईलाई कसूर गरेको भनी पुष्टि हुने तवरबाट अदालतमा उपस्थित भै बकपत्र गरेको देखिँदैन। निजहरुले प्रतिवादी कुमारी राईबाट लागू औषध बरामद भएको नदेखेको भनी व्यहोरा उल्लेख गरेको पाइन्छ।

यसरी बरामद लागू औषध सम्बन्धमा प्रतिवादी मोहन गुरुङ साबित रहेको र सो लागू औषध बारे प्रतिवादी कुमारी राईलाई थाहा जानकारी नभएको भन्ने निजको बयान रहेको र प्रतिवादी कुमारी राईलाई सो लागू औषध सम्बन्धमा पहिला नै जानकारी थियो वा निज समेत सो लागू औषध सम्बन्धमा सहभागी मतियार रहेको भन्ने कुनै स्वतन्त्र प्रमाणबाट पुष्टि नभएको अवस्थामा निज रहे बसेको घरबाट बरामद भएको भन्ने मात्र आधारमा लागू औषध जस्तो जघन्य फौजदारी अपराधमा निजलाई दोषि ठहर गर्न न्यायको मान्य सिद्धान्तले समेत मिल्ने

देखिदैन। तसर्थ निजलाई सफाई दिने गरी भएको पुनरावेदन अदालत विराटनगरको फैसला मनासिव नै देखियो।

अतः उल्लेखित तथ्य, विवेचित आधार कारणहरूबाट प्रतिवादीहरू मोहन गुरुङलाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४(घ)(च) को कसूरमा दुई वर्ष छ महिना कैद र रु. १,००,०००।— जरिवाना हुने ठहर्‍याएको र प्रतिवादी कुमारी राई (गुरुङ) लाई मतियारमा ऐ. ऐनको दफा १७ बमोजिम लागू औषधको मतियारमा एक वर्ष कैद र रु. ५०,०००।— जरिवाना हुने ठहर्‍याएको शुरु सुनसरी जिल्ला अदालतको मिति २०६७।१२।१६ को फैसला केहि उल्टी गरी प्रतिवादी मोहन गुरुङलाई २ वर्ष कैद र रु. १,००,०००।— जरिवाना हुने र प्रतिवादी कुमारी राईलाई अभियोग दावीबाट सफाई दिने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत विराटनगरबाट मिति २०६९।९।८ मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत मुद्दाको फैसलाको प्रमाणित प्रतिलिपी समेत साथ राखी फैसलाको जानकारी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयलाई दिई दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गर्नु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत (उपसचिव): प्रेम खड्का

कम्प्युटर टाईप गर्ने : चन्दनकुमार मण्डल

इति सम्बत् २०७२ साल भदौ महिना २१ गते रोज २ शुभम् ..... ।